

Animalia ► Mollusca (fylum) ► Polyplacophora (klasse)

POLYPLACOPHORA - KEVERSLAKKEN

RYKEL H. DE BRUYNE

Keverslakken zijn tweezijdig symmetrische, ovale weekdieren die een beetje op een pissebed lijken. De schelp bestaat uit acht schelpplaatjes die dakpansgewijs over elkaar liggen. Keverslakken komen voor sinds het Ordovicium (ca. 500-440 miljoen jaar geleden) en vormen daarmee een van de oudste nu nog levende groepen weekdieren. De schelpplaatjes worden omgeven door de zoom, gordel of mantelrok (perinotum). De bewapening van het perinotum is een belangrijk determinatiekenmerk: het kan bestaan uit schubjes, stekeltjes of andere organen, die vermoedelijk deels dienst doen als tastorganen. De afmetingen variëren (4-300 mm), maar de meeste soorten zijn kleiner dan 20 mm. Alle soorten leven in het mariene milieu.

Cyclus

Keverslakken hebben gescheiden seksen en vertonen externe bevruchting. De spermacellen en eitjes worden aan het water vrijgegeven. De eieren liggen niet vastgehecht aan de bodem of in een snoer. In enkele gevallen vertonen de vrouwtjes broedzorg, waarbij de eitjes onder het perinotum worden bevrucht en zich ontwikkelen. Uit het ei komt een vrijzwemmende larve (trochophora). Anders dan bij overige

NEDERLAND 2 gevestigd
WERELD ca. 920 beschreven

weekdieren is er geen overgangsvorm (veliger) tussen de trochophoralarve en de adult. De meest algemene Europese soort, de asgrauwe keverslak *Lepidochitona cinereus*, wordt één à twee jaar oud en plant zich voort in de maanden juli-oktober.

Ecologie

De meeste keverslakken zijn algeneters, maar ook bacteriën en ander materiaal, mogelijk ook mosdiertjes, worden van de rotsen geschraapt met de rasptong (radula). Er zijn wereldwijd ook (enkele) aas- en vleesetende soorten. Vooral in het begin van de schemering gaan de dieren op zoek naar voedsel.

Diversiteit

Wereldwijd zijn ca. 920 soorten keverslakken bekend (DE BRUYNE 2004, PONDER & LINDBERG 2008, SLIEKER 2000). In Nederland zijn twee gevestigde soorten gemeld: de asgrauwe keverslak *Lepidochitona cinereus* en de gewone pissebedkeverslak *Leptochiton asellus* (VAN BENTHEM JUTTING 1936A). Daarnaast zijn drie niet-gevestigde soorten geregistreerd; het gaat hierbij om een soort die wel eens op het strand aanspoelt met wieren (witte pantserkeverslak *Ischmochiton albus*) en twee incidenteel geïmporteerde soorten (grote borstelkeverslak *Acanthochitona fascicularis* en kleine borstelkeverslak *Acanthochitona crinita*) (STRACK 1982).

Voorkomen

De twee gevestigde soorten leven in zee op hard substraat. Aan de buikzijde zit een voet met brede kruipzool, waarmee de soorten zich stevig aan de (meestal harde) ondergrond vasthechten. Bij het losmaken rollen ze zich als een pissebed op. De asgrauwe keverslak *Lepidochitona cinereus* leeft vooral in de slikgebieden van Zeeland en het Waddengebied in het getijdengebied en iets beneden de laagwaterlijn, onder stenen. De gewone pissebedkeverslak *Leptochiton asellus* leeft alleen (zeldzaam) sublitoraal op stenen en is mede daarvoor slechts zelden gemeld. De niet-gevestigde soorten worden incidenteel aangevoerd met drijvende voorwerpen of ingevoerd met oestermateriaal.

Determinatie

VAN BELLE 1983-1987, KAAS & VAN BELLE 1997, SLIEKER 2000.

Animalia ► Mollusca (fylum) ► Bivalvia (klasse)

BIVALVIA - TWEEKLEPPIGEN

RYKEL H. DE BRUYNE

Tweekleppigen zijn tweezijdig symmetrische, zijdelings samengedrukte weekdieren zonder duidelijk te onderscheiden kop. De schelp die het lichaam omgeeft is verdeeld in twee helften of schelpkleppen die elkaars spiegelbeeld zijn. Beide kleppen, hebben vaak in elkaar grijpende slottanden en worden bijeen gehouden door sluitspijeren en een elastische slotband. Verreweg de meeste soorten

hebben een grote en sterke voet, waarmee ze zich in de bodem ingraven en in de woongang omhoog of omlaag bewegen. De voet zwelt dan op en zet zich als anker in de bodem vast. Weer andere soorten gebruiken de voet om te kruipen. De afmetingen variëren van circa 1 mm tot meer dan 1,2 m bij de tropische reuzendoopvontschelp *Tridacna gigas*. Tweekleppigen leven in het water. De meeste soorten

NEDERLAND ca. 115 gevestigd (waarvan 18 exoten)
WERELD ca. 20.000 beschreven

► Asgrauwe keverslak
Lepidochitona cinereus